

Liite 1**Väestönsuojelua koskevat ja muut sotatilanteesta johtuvat asiat v. 1939*****Kaupunginvaltuuston käsittelemät asiat***

Sota. Sodan puhkeamisen johdosta kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾ antaa julkilausuman kaupungin asukkaille.

Pariisin kaupunginvaltuuston puheenjohtajalta myötätunnonosoituksena saapuneen sähkösanoman johdosta päätettiin ²⁾ esittää kiitokset.

Väestönsuojelu. Kaupunginvaltuusto päätti ³⁾ periaatteellisesti, että niille yksityisille talonomistajille, jotka vilkasliikenteisille paikoille suostuivat rakentamaan lakimääräistä suuremman väestönsuojan yleisenä suojana käytettäväksi, voidaan suorittaa tästä aiheutuvat lisäkulut.

Edelliseen päätökseensä perustuen valtuusto sittemmin oikeutti ⁴⁾ kaupunginhallituksen asianomaisten talonomistajain suostumuksella järjestämään puoltamansa väestönsuojat vastaavasti 36,542 mk:n, 75,000 mk:n ja 19,000 mk:n kustannuksin Neljännen linjan 3—5:een, Pohj. Hesperiankadun 15:een ja Heikinkadun 24—26:een.

Hyväksyen periaatteellisesti kaupunginhallituksen esittämän suunnitelman väestönsuojain rakentamisesta erässä kaupungin laitoksissa työskenteleviä henkilöitä sekä väestönsuojelujoukkoja ja siviiliväestöä varten valtuusto päätti ⁵⁾ kehoittaa hallitusta kiireisesti valmistuttamaan suunnitelman toteuttamista koskevat yksityiskohtaiset ehdotukset kustannusarvioineen. Väestönsuojain rakentamista koskeviin päätöksiin päätettiin ⁶⁾ sittemmin tehdä eräitä muutoksia oikeuttaen kaupunginhallitus lopullisesti vahvistamaan suojain piirustukset. Myöhemmin valtuusto päätti ⁶⁾ hyväksyä kaupunginhallituksen ehdotukset osumankestävien, kaasutiivien suojahuoneiden rakentamisesta oikeuttaen hallituksen lopullisesti hyväksymään niiden piirustukset sekä merkitä niiden rakentamista varten v:n 1940 talousarvioon 24,410,000 mk, mitä määrärahaa hallitus saisi käyttää jo kertomusvuonna.

Kaupunginhallitus oikeutettiin ⁷⁾ ylittämään riittämättömiksi osoitautuneita käyttövarjojan väestönsuojelua varten 6,000,000 mk.

V:n 1940 talousarvioon päätettiin ⁸⁾ merkitä yhteensä 6,510,000 mk eräiden väestönsuojahuoneiden rakentamiseksi kaupunkiin oikeuttaen ⁹⁾ lisäksi vesijohtolaitos samassa tarkoituksessa 230,000 mk:lla ylittämään v:n 1938 talousarvion pääluokan Tuloa tuottavat pääomamenot lukuun Vesijohtolaitos sisältyvää määrärahaa Vesijohto Koskelantiehen Kaukokadulta Vallinkoskenkadulle.

Kaasusuojeluvälineiden hankkimiseksi vesijohtolaitoksen jakeluhenkilökunnalle päätettiin ⁹⁾ merkitä v:n 1940 talousarvioon 80,000 mk.

Suomen kaasusuojelujärjestön avustaminen. Kaupunginvaltuusto päätti ¹⁰⁾, että Sekalaisten yleisten menojen pääluokkaan sisältyvää Suomen kaasusuojelujärjestön avustamäärärahaa sai ylittää 150,000 mk kaupungin väestönsuojelun kehittämiseksi kertomusvuonna.

¹⁾ Kvsto 13 p. jouluk. 3 §. — ²⁾ S:n 13 p. jouluk. 4 §. — ³⁾ S:n 4 p. lokak. 46 §. — ⁴⁾ S:n 15 p. marrask. 32 §. — ⁵⁾ S:n 25 p. lokak. 35 §. — ⁶⁾ S:n 15 p. marrask. 35 §. — ⁷⁾ S:n 15 p. marrask. 31 §. — ⁸⁾ S:n 4 p. lokak. 47, 48 ja 49 §. — ⁹⁾ S:n 4 p. lokak. 49 §. — ¹⁰⁾ S:n 25 p. lokak. 26 §.

Kaupunginhallituksen käsittelemät asiat

Majoitus y.m. Kaupunginhallitus määräsi ¹⁾ kansliasihteeri J. Ståhlbergin majoituslautakunnan sihteeriksi.

Majoituslautakunta oikeutettiin ²⁾ kokouksiaan varten käyttämään kaupunginkanslian huoneistoja sekä kansliatöitään varten kaupunginkanslian henkilökuntaa, konttoritarpeita y.m. ehdoin, että järjestelyn aiheuttamat varsinaiset rahalliset menot aikanaan perittiin valtiolta.

Merkittiin ³⁾ tiedoksi Helsingin sotilaspiirin esikunnan ilmoitus niistä kouluista, joita mahdollisen liikekannallepanon sattuessa käytettäisiin sotapalvelukseen kutsuttujen reserviläisten kokoontumispaikkoina.

Suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan asiasta tekemän esityksen johdosta yleisten töiden lautakuntaa päätettiin ⁴⁾ kehoittaa antamaan rakennustoimistolle tehtäväksi laatia sotaväen majoituspaikoiksi luovutetuissa koulutaloissa syntyneiden vahinkojen korjauskustannuksia koskeva lausunto ja laskelma, mitkä aikanaan oli toimitettava kansakoulujohtokunnalle.

Rahatoimistoa päätettiin ⁵⁾ kehoittaa avaamaan suomenkielisiä kansakouluja varten talousarvion ulkopuolella oleva tili majoituskustannusten suorittamiseksi ennakolta, ollen mainitut kustannukset aikanaan asianmukaisessa järjestyksessä perittävä takaisin puolustuslaitokselta.

Avattavalta erilliseltä ennakkotililtä päätettiin ⁶⁾ Heteka oy:lle sen puolustuslaitokselle Aleksanterinkadun 36:sta majoitustarkoituksiin luovuttamasta huonetilasta suorittaa korvausta 3,000 mk kuukaudessa marraskuun 13 p:stä lukien toistaiseksi siksi kuin majoitus päättyi tai korvausmäärä mahdollisesti muutettiin. Samalta tililtä myönnettiin ⁶⁾ 290 mk sotapalvelukseen kutsuttujen reserviläisten saunakäyntien kustantamiseen.

Kaupungin ja valtion yhteisen neuvottelukunnan asettaminen. Helsingin varuskunnan päällikön tehtyä kaupunginhallitukselle ehdotuksen toimenpiteisiin ryhtymisestä entistä tehoisamman keskityksen aikaansaamiseksi kaupungissa toimivien sotilaallisten laitosten ja elinten kanssa, kaupunginhallitus valtuutti ⁷⁾ kaupungin edustajiksi tätä silmälläpitäen asetettavaan neuvottelukuntaan kiinteistöjohtaja E. von Frenckellin liikennettä koskevia kysymyksiä ja kaupunginjohtaja A. Tulenheimon muita kysymyksiä käsiteltäessä.

Puolustusvalmius. Merkittiin ⁸⁾ tiedoksi puolustusministeriön kierto kirje, joka koski elinkeinonharjoittajain ja kunnallisten viranomaisten avustamisvelvollisuutta puolustusvalmiutta järjestettäessä.

Maa-alueiden luovuttaminen puolustuslaitokselle. Merkittiin ⁹⁾ tiedoksi Helsingin teollisuuspiirin esikunnan ilmoitus Puodinkylän kartanon alueella ynnä Käpylässä olevien venäläisten maalinnoitusten ja niille johtavien teiden ottamisesta puolustusministeriön haltuun päättäen lähettää jäljennös ilmoituksesta kiinteistölautakunnalle asian aikanaan vaatimiin toimenpiteisiin ryhtymistä varten.

Suomenlinnan komendantin esitykseen, että eräitä kaupungin omistamia ulkosaaria toistaiseksi saataisiin käyttää puolustuslaitoksen tarpeisiin, päätettiin ¹⁰⁾ suostua.

¹⁾ Khs 26 p. lokak. 2,287 §. — ²⁾ S:n 9 p. marrask. 2,403 §. — ³⁾ S:n 9 p. marrask. 2,402 §. — ⁴⁾ S:n 2 p. marrask. 2,365 §. — ⁵⁾ S:n 23 p. marrask. 2,533 §. — ⁶⁾ Khn jsto 29 p. jouluk. 4,427 §. — ⁷⁾ Khs 20 p. jouluk. 2,592 §. — ⁸⁾ S:n 28 p. syysk. 2,056 §. — ⁹⁾ S:n 26 p. lokak. 2,298 §. — ¹⁰⁾ Khn jsto 18 p. jouluk. 4,363 §.

Kulosaaren kartanon luovuttaminen puolustuslaitokselle. Kiinteistölautakunta oli ilmoittanut puolustuslaitoksen ottaneen Kulosaaren kartanon päärakennuksen käyttöönsä ja ilmoittaneen myöhemmin tarvitsevansa kartanon muutkin rakennukset, minkä vuoksi tämän kartanon vuokraamista Helsingin kunnantyöntekijäin keskustoimikunnalle koskeva vuokrasopimus oli irtisanottu päättymään kertomusvuoden lokakuun 20 p:nä ehdoin, että yhdistyksellä oli oikeus jatkaa sopimusta sen jälkeen kun puolustuslaitos aikanaan oli luovuttanut rakennukset takaisin kaupungille. Kaupunginhallitus päätti¹⁾ tämän johdosta kehoittaa rahatoimistoa huolehtimaan asianmukaisten tilimerkintöjen tekemisestä sekä kiinteistötoimistoa lisäämään vuokrasopimukseen määräyksen siitä, että rakennus oli luovutettava kaupungille, jos se poikkeuksellisten olojen vuoksi itse tarvitsi sitä.

Jäänmurtaja Otson luovuttaminen puolustuslaitokselle. Satamalautakunta oikeutettiin²⁾ puolustuslaitoksen kanssa sopimaan erinäisistä jäänmurtaja Otsoon tehtävistä muutoksista.

Satamalaitoksen johtajan ilmoitettua, että puolustuslaitos joulukuun 1 p:nä oli ottanut haltuunsa jäänmurtaja Otson, sekä että aluksen päällikköä, konemestareita ja muuta henkilökuntaa oli kehoitettu jäämään alukselle sen ollessa sotilasviranomaisten hallussa, kaupunginhallitus päätti³⁾ hyväksyä tämän toimenpiteen.

Sittemmin päätettiin⁴⁾, että kaupunki toistaiseksi suorittaisi palkat jäänmurtaja Otson sekä vakinaiselle että ylimääräiselle ja väliaikaiselle henkilökunnalle sekä veloittaisi ne kuukausittain puolustuslaitokselta. Edelleen päätettiin aluksen miehistölle suorittaa päiväraha ainoastaan joulukuun 1 p:stä, sotilasviranomaisten suorittaessa sen joulukuun 2 p:stä lähtien.

Ilmatorjunta. Ilmavoimien esikunnalle päätettiin⁵⁾ ilmoittaa, ettei kaupungilla ollut mitään sitä vastaan, että esikunnan ehdottama tulasema-alue järjestettiin Taivaskallion kukkulalle, minkä ohessa päätettiin kehoittaa kiinteistölautakuntaa Taivaskallion ravintolakysymystä harkitessaan ottamaan huomioon eräät esikunnan esittämät näkökohdat.

Kaupungin suojelemiseksi päätettiin⁶⁾ tilata 10 ilmatorjuntatykkiä yhteensä 5,000,000 mk:n hinnasta, mikä oli suoritettava kaupunginhallituksen v:n 1940 käyttövaroista väestönsuojelua varten.

Rakennustoimisto oikeutettiin⁷⁾ laskua vastaan luovuttamaan hiekkasäkkejä kaupunkiin sijoitettujen ilmatorjuntayksikköjen suojelelu varten.

Kaupungin evakuointi. Yleisistä käyttövaroista kaupunginhallitus myönsi⁸⁾ 25,000 mk kaupungin asukkaiden evakuoimiskyselykaavakkeiden painattamiseen.

Evakuoimisaineistoa selvittelevän toimiston henkilökunnan palkat päätettiin⁹⁾ maksaa viikoittain lauantaisin väestönsuojelutarkoituksiin varatuista kaupunginhallituksen käyttövaroista suorittaneen toimiston päällikölle Y. Arkiomaalle 900 mk viikossa sekä apulaispäällikölle R. Brommelsille 20 mk ja muille virkailijoille 10 mk tunnilta.

Valtioneuvoston Helsingin kaupungin siviiliväestön evakuoimista suunnittelemaan asettaman komitean puheenjohtajan tiedusteltua, halusiko kaupunginhallitus saada komitean keräämän aineiston tiedokseen ja säi-

¹⁾ Khs 9 p. marrask. 2,424 §. — ²⁾ S:n 11 p. toukok. 1,093 §. — ³⁾ Khn jsto 11 p. jouluk. 4,282 §. — ⁴⁾ S:n 29 p. jouluk. 4,460 §. — ⁵⁾ Khs 11 p. toukok. 1,075 §. — ⁶⁾ S:n 13 p. jouluk. 2,580 §. — ⁷⁾ Khn jsto 18 p. jouluk. 4,364 §. — ⁸⁾ Khs 14 p. syysk. 1,896 §. — ⁹⁾ Khn jsto 30 p. syysk. 3,977 §.

lytettäväkseen, kaupunginhallitus päätti ¹⁾ vastata, että kyseinen aineisto voitiin lähettää sille.

Kaupunginjohtajan kehoituksesta kiinteistöjohtaja E. von Frenckell oli osallistunut edellä mainitun komitean työhön mikäli se koski kaupungin liikenneteknillistä evakuointia. Kiinteistöjohtajan sittemmin komitean työstä antamasta selostuksesta ilmeni m.m. seuraavaa: Kaupungista oli loka-kuun 11—14 p:nä toimitetun vapaaehtoisen evakuoinnin yhteydessä poistunut arviolta 51,415 henkilöä rautateitse, 2,196 Raitiotie ja omnibus oy:n linja-autoilla, 19,450 muilla linja-autoilla, 12,375 yksityisautoilla, 7,000 vuokra-autoilla ja 710 meritse eli yhteensä 93,146 henkilöä. Mahdollisen täydellisen evakuoinnin, sekä pakollisen että vapaaehtoisen, yhteydessä kaupungista evakuoitavien henkilöiden lukumäärä arvioitiin n. 180,000:ksi, josta suurin osa kuljetettaisiin kaupungista rautateitse. Väestönsuojeluviranomaisten yhteistoiminnassa eri autoilijayhtymien kanssa laatiman evakuointisuunnitelman mukaisesti voitaisiin kaupungista kahden päivän kuluessa linja-autoilla pakollisesti evakuoida n. 37,000 henkilöä, mikä suunnitelma perustui Raitiotie ja omnibus oy:n 60 kaupunkilinja-auton ja n. 30 maaseutulinja-auton sekä n. 100 muun linja-auton käyttämiseen. Uudenmaan lääninhallitus ja poliisiviranomaiset olivat jakaneet kaupungin numeroituihin evakuointipiireihin ja talojen porraskäytäviin oli asetettu kuulutukset, joista ilmeni, mihin piiriin asianomaisen korttelin asukkaat kuuluivat, sekä kokoontumispaikat, joista kyseistä evakuoimispiiriä varten varatut junat ja linja-autot lähtivät. Linja-autojen oli arvioitu voivan ajaa vähintään neljä vuoroa päivässä. Linja-autot lähtisivät kokoontumispaikoista johdettuina rivistöinä joka kolmas tunti 40—60 km:n etäisyydellä kaupungista sijaitseville maaseutupaikkakunnille, joiden kirkko yleensä oli valittu autoistapoistumispaikaksi. Sieltä kuljetettaisiin evakuoidut edelleen evakuoimiskomitean käyttöön luovutetuilla henkilöautoilla julkisiin rakennuksiin, kuten kouluihin, suojeluskunta- ja nuorisoseurataloihin y.m.s. sekä hätätilassa yksityisperheisiin. Tämän toisen etapin asemat oli merkitty laadittuun karttaan, josta suurennetut erikoiskartat tulivat olemaan kuljetuksesta huolehtivien autoilijain käytettävänä. Puheena olevat yksityisautot, luvultaan 979, oli kirjallisesti sitouduttu luovuttamaan väestönsuojeluviranomaisten käytettäväksi kuuden tunnin kuluessa kuulutuksen julkaisemisesta. Uudenmaan lääninhallitus oli kehoittanut läänin maalaiskuntien majoituslautakuntia varaamaan asunnot sellaisille henkilöille, jotka valtio mahdollisesti velvoittaisi lähtemään kaupungista, kun taas vapaaehtoisesti matkustavien henkilöiden oli itse huolehdittava asunnostaan. Vapaaehtoisesti poistuvan yleisön käytettäväksi oli liikennevälineet asetettava maksua vastaan kun taas pakkoevakuoinnin sattuessa samat liikennevälineet oli lähinnä valtion laskuun asetettava niiden henkilöiden käytettäväksi, joiden valtion osoitusten mukaisesti oli lähdettävä kaupungista. Edellä selostetun järjestelmän valmistamiseksi noudatettavaksi mahdollisen uuden evakuoinnin varalta olisi rautatiehallituksen kanssa tehtävä sopimus vaihtoehtoisen vuoroluettelon laatimisesta kahden päivän kuluessa tapahtuvaa evakuointia varten; sotilassuojeluviranomaisten kanssa sovittava niiden linja-autojen ja linja-autonkuljettajain lukumäärästä, joita ei saanut ottaa sotilastehtäviin vaan jotka oli jätettävä evakuoinnissa käytettäväksi; autoilijajärjestöjen kanssa tehtävä sopimus niiden jatkuvasta osallistumi-

¹⁾ Khs 21 p. syysk. 1,949 §.

sesta evakuointiin; kulkulaitosministeriölle tehtävä anomus, että ne henkilöautot, jotka kirjallisesti oli sitouduttu antamaan väestönsuojeluviranomaisten käytettäväksi, v:n 1940 tammikuun 1 p:n jälkeenkin vapaasti saisivat käyttää vahvistetun bensiinimäärän; läänin maalaiskuntien majoi-
tuslautakuntain kanssa tehtävä pakollisesti evakuoitavien asuntoja koskeva
sopimus; sekä laadittava tarkat ohjesäännöt siitä, miten väestön oli evakuoinnin sattuessa meneteltävä. Kiinteistöjohtajan antama selostus merkittiin ¹⁾ tiedoksi.

Kaupunginjohtaja ilmoitti, että lokakuun alussa oli evakuoitu lastentarhoista 540 lasta, lastenkotien lapsista vastaanottokodissa olleet lapset sekä suurin osa kunnalliskodin hoidokeista, mitkä toimenpiteet hyväksyttiin ²⁾.

Ylioppilaiden romunkeräys. Hyläten Akateemisen ilmasuojeluyhdistyksen anomuksen saada lainata kaupungin kuorma-autoja romunkeräykses-
sään käytettäväksi kaupunginhallitus myönsi ³⁾ yhdistykselle 1,280 mk yleisistä käyttövaroistaan kuorma-autojen vuokraamista varten romun kuljettamiseksi.

Yhdistys oikeutettiin ³⁾ maksutta saamaan rakennustoimistolta 3,000 kg, kaasulaitokselta 1,000 kg ja sähkölaitokselta 2,000 kg rautaromua ehdoin, että yhdistys kuljetti pois kaiken, ilman että siitä aiheutui mitään menoja kaupungille.

Ullakkojen tyhjentäminen. Akateemisen ilmasuojeluyhdistyksen saatua tehtäväksi suorittaa lokakuun 13 p:stä lähtien talojen ullakkojen tyhjen-
nyksen, kiinteistötoimiston tonttiosaston päällikkö oli osoittanut varastoi-
mispaikkoja yhdistyksen käytettäväksi, mitkä toimenpiteet kaupungin-
hallitus eräin ehdoin päätti ⁴⁾ hyväksyä.

Väestönsuojelutarkoituksiin varatuista käyttövaroistaan kaupungin-
hallitus myönsi ⁵⁾ yhdistykselle 30,000 mk ullakkojen tyhjentämisestä aiheu-
tuvien menojen peittämiseen.

Virastojen ja laitosten sodanaikainen sijoitus. Merkittiin ⁶⁾ tiedoksi sisä-
asiainministeriön kiertokirje, jonka mukaan kaikkien siviilivirastojen ja
-laitosten tuli lähettää sisäasiainministeriön tarkastettavaksi suunnitel-
mansa sodanaikaisesta hajaantumisestaan, siirtymisestään muualle y.m.
Sittemmin hyväksyttiin ⁷⁾ ehdotus kaupungin virastojen ja laitosten sodan-
aikaisesta sijoituksesta, ollen lautakunnilla kuitenkin oleva oikeus siirtyä
muihinkin sopiviksi katsomiinsa paikkoihin.

Kaupungin arkistojen siirtäminen sodan varalta turvaan. Rakennustoi-
mistoa päätettiin ⁸⁾ kehoittaa ryhtymään toimenpiteisiin laatikkojen hank-
kimiseksi tai valmistamiseksi kaupunginhallituksen laskuun ensi sijassa
raastuvanoikeuden ja maistraatin vanhojen asiakirjojen sekä kaupungin-
hallituksen arkiston siirtämiseksi sodan varalta turvaan. Musiikkilauta-
kunta oikeutettiin ⁹⁾ itse tilaamaan laatikkoja arkistonsa poiskuljettamis-
ta varten. Arkistojen säilytyspaikaksi vuokrattiin ¹⁰⁾ Kiljavannummen pa-
rantolan 3 x 4 m:n suuruinen kellari 8 mk:n kuukausivuokrin m²:ltä. Arkis-
tojen siirtokustannusten suorittamiseen myönnettiin ¹¹⁾ 10,000 mk väestön-
suojelutarkoituksiin varatuista kaupunginhallituksen käyttövaroista. Maist-

¹⁾ Khs 9 p. marrask. 2,421 §. — ²⁾ S:n 12 p. lokak. 2,145 §. — ³⁾ S:n 20 p. huhtik. 942 §. — ⁴⁾ S:n 12 p. lokak. 2,150 §. — ⁵⁾ S:n 19 p. lokak. 2,238 §. — ⁶⁾ S:n 5 p. lokak. 2,076 §. — ⁷⁾ Khn jsto 30 p. marrask. 4,200 §. — ⁸⁾ Khs 7 p. syysk. 1,864 § ja 21 p. syysk. 1,950 §. — ⁹⁾ S:n 14 p. syysk. 1,890 §. — ¹⁰⁾ S:n 26 p. lokak. 2,288 §. — ¹¹⁾ Khn jsto 8 p. jouluk. 4,257 §.

raatin arkiston evakuoimistyyöhön osallistuneille henkilöille päätettiin ¹⁾ suorittaa yhteensä 90 mk kaupunginhallituksen yleisistä käyttövaroista.

Viranhaltijain asevelvollisuus. Merkittiin ²⁾ tiedoksi puolustusministeriön kirjelmä eräiden kaupungin viranhaltijain vapauttamisesta asevelvollisuuden suorittamisesta sodan sattuessa.

Sotatilanteen aiheuttamia virkalomia koskevat määräykset. Kaupunginhallitus päätti ³⁾ lähettää kaikille kaupungin virastopäälliköille seuraavan sisältöisen kiertokirjeen: Koska eräissä kaupungin virastoissa on ilmennyt epätietoisuutta siitä, miten on suhtauduttava evakuointikysymykseen viranhaltijain osalta, kaupunginhallitus ilmoittaa, ettei kukaan viranhaltija, jota ei ole kutsuttu sotapalvelukseen tai suojeluskuntatehtäviin, ole oikeutettu luvatta jättämään virkaansa. Jos joku viranhaltija haluaa muista syistä, esimerkiksi lottatehtävien takia tai matkustaakseen lastensa kanssa maaseudulle, saada vapautusta viranhoidosta, niin hänen on jätettävä tätä koskeva, kaupunginhallitukselle osoitettu anomus virastopäällikölleen, jonka tulee toimittaa se lausuntonsa ohella edelleen kaupunginhallitukselle. Ennenkuin kaupunginhallitus on päättänyt asiasta, ei siis virantoimituksesta kyseisessä tapauksessa saa poistua. Kaupunginhallitus harkitsee samalla kertaa, suoritetaanko viranhaltijoille kyseisissä tapauksissa poissaoloajalta palkkaa vai ei. Jos joku viranhaltija jo on jättänyt virkansa, on virastopäällikön heti tehtävä asiaa koskeva esitys kaupunginhallitukselle.

Myöhemmin kaupunginhallitus oikeutti ⁴⁾ asianomaiset lautakunnat ja virastopäälliköt kussakin yksityistapauksessa määrättyin palkkaeduin pidentämään vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön osallistuvien viranhaltijain virkalomat toistaiseksi ja niin pitkäksi aikaa kuin heidät oli tällaiseen työhön määrätty, sekä samoin kussakin yksityistapauksessa määrättyin palkkaeduin niiden viranhaltijain virkalomat, jotka saatuaan siihen luvan, olivat poistuneet kaupungista vapaaehtoisen evakuoinnin yhteydessä ollakseen poissa siksi kuin valtion viranomaiset eivät enää pitäneet poissaoloa kaupungista tarpeellisena, viimeksi mainittujen osalta kuitenkin ehdoin, että jos kaupunki sitä ennen katsoi tarvitsevana heidän työtään, heidän oli saatuaan siitä ilmoituksen heti palattava kaupunkiin.

Kaikkia kaupungin virastoja ja laitoksia kehoitettiin ⁵⁾ lähettämään kaupunginhallitukselle yksityiskohtaiset tiedot niistä viranhaltijoista, jotka olivat poistuneet ja jättäneet virkansa hoitamatta.

Sodan vuoksi työtä vailla olevien viranhaltijain siirtäminen toisiin toimiin. Kaupungin virastoille ja laitoksille päätettiin ⁶⁾ lähettää kiertokirje sodan vuoksi työtä vailla olevien viranhaltijain siirtämisestä tarpeen mukaan toisiin toimiin sekä tämän johdosta avoimiksi tulneiden virkain julistamisesta haettaviksi.

Palkkauskysymykset. Kaikille kaupungin lautakunnille lähetettiin ⁷⁾ täydennysohjeet sotapalveluksessa olevien ja vapaaehtoisen evakuoinnin yhteydessä kaupungista poistuneiden toimenhaltijain palkkauksen järjestämiseksi.

Väestönsuojelutoimikunta ja väestönsuojelutoimisto ⁸⁾. Kaupunginhalli-

¹⁾ Khn jsto 19 p. lokak. 4,039 §. — ²⁾ Khs 12 p. lokak. 2,152 §. — ³⁾ S:n 12 p. lokak. 2,197 §. — ⁴⁾ Khn jsto 23 p. lokak. 4,066 §. — ⁵⁾ S:n 15 p. jouluk. 4,326 §. —

⁶⁾ S:n 15 p. jouluk. 4,335 §; ks. myös Kunnall. asetuskok. s. 221. — ⁷⁾ Khs 12 p. lokak. 2,197 § ja khn jsto 13 p. marrask. 4,150 §; ks. myös Kunnall. asetuskok. s. 221. —

⁸⁾ Väestönsuojelutoimisto muodostettiin sodan puhjettua väestönsuojelukeskukseksi.

tus myöntyi¹⁾ Helsingin teollisuuspiirin esikunnan ja väestönsuojelutoimikunnan esityksiin, että teollisuuspiirin edustajalle varattaisiin tilaisuus olla läsnä väestönsuojelutoimikunnan kokouksissa ja että hänelle suoritettaisiin sama kokouspalkkio kuin toimikunnan jäsenille.

Kaupunginsihteerin E. Mantere määrättiin²⁾ kaupunginhallituksen edustajaksi väestönsuojelutoimikuntaan.

Väestönsuojelutoimikunnalle päätettiin³⁾ ilmoittaa, että sen puheenjohtajant tehtävien hoito asianmukaisimmin järjestettäisiin siten, että kaupungin väestönsuojelupäällikkö toimisi myöskin toimikunnan puheenjohtajana sekä että, koska väestönsuojelupäällikköä ei vielä ollut nimitetty, voitiin väliaikaisesti hyväksyä toimikunnan ehdotus sähkölaitoksen jakeluinsinöörin R. Lindbohmin määräämisestä toimikunnan uudeksi puheenjohtajaksi everstiluutnantti E. Vossin tilalle sekä samalla toimikunnan ehdotukset apulaiskaturakennuspäällikkö R. Granqvistin määräämisestä toimikunnan jäseneksi edesmenneen kaupungininsinööri O. Martikaisen sijaan, kapteeni E. Auerin määräämisestä toimikunnan sihteeriksi edesmenneen majuri E. Rutasen tilalle ja 100 mk:n suuruisen kokouspalkkion suorittamisesta apulaiskaturakennuspäällikkö R. Granqvistille ja kapteeni E. Auerille.

Kaupunginhallituksen käyttövaroista väestönsuojelutarkoituksiin myönnettiin⁴⁾ 7,350 mk väestönsuojelutoimikuntaan kuuluville kaupungin edustajille heidän osanotostaan toimikunnan kertomusvuoden kokouksiin.

Kaupunginhallitus päätti⁵⁾ tehdä valtioneuvostolle esityksen vaapaakirjeoikeuden myöntämisestä väestönsuojelutoimikunnalle.

Kaupunginhallitus päätti⁶⁾ perustaa Helsinkiin väestönsuojelutoimiston, jonka tarpeisiin luovutettaisiin huoneisto Kampintorin varrella olevasta sähkölaitoksen uudesta ala-asemarakennuksesta; sekä oikeuttaa väestönsuojelutoimikunnan toistaiseksi palkkaamaan toimistoon tilapäisinä viranhaltijoina toimistopäällikön 5,300 mk:n, vanhemman toimistoupseerin 4,625 mk:n, nuoremman toimistoupseerin 3,425 mk:n, toimistoinsinöörin 5,075 mk:n, vanhemman toimistoapulaisen 2,300 mk:n, nuoremman toimistoapulaisen 1,700 mk:n ja lähetin 700 mk:n kuukausipalkoin, mitkä palkat kertomusvuonna oli suoritettava kaupunginhallituksen käyttövaroista väestönsuojelua varten.

Kaupunginhallitus päätti⁷⁾ sittemmin valita väestönsuojelutoimiston vanhemmaksi toimistoupseeriksi majuri T. Hannuksen, nuoremaksi toimistoupseeriksi kapteeni E. Auerin, koulutusupseeriksi luutnantti V. J. Hjelmmannin ja toimistoinsinööriksi diplomi-insinööri K. Kiianlinnan. Puolustuslaitoksen lokakuun 1 p:stä lukien toimistopäälliköksi komentaman majuri S. Freyn tehtäväksi jätettiin vanhemman ja nuoremman toimistoapulaisen sekä lähetin palkkaaminen.

Virkaatoimittava kaupungininsinööri R. Granqvist oikeutettiin⁸⁾ toimimaan väestönsuojelukeskukseen¹⁾ teknillisen toimiston päällikkönä.

Merkittiin⁹⁾ tiedoksi, että majuri E. Laukkanen joulukuun 4 p:nä oli komennettu väestönsuojelukeskukseen päällikkönä toimivaksi kaupungin

¹⁾ Khs 20 p. huhtik. 945 §. — ²⁾ S:n 14 p. syysk. 1,926 §. — ³⁾ S:n 14 p. syysk. 1,927 §. — ⁴⁾ Khn jsto 30 p. maalisk. 3,411 §, 22 p. kesäk. 3,742 §, 5 p. lokak. 3,999 § ja 7 p. jouluk. 4,216 §. — ⁵⁾ Khs 14 p. syysk. 1,925 §. — ⁶⁾ S:n 14 p. syysk. 1,928 § ja 21 p. syysk. 1,985 §. — ⁷⁾ S:n 7 p. lokak. 2,137 §. — ⁸⁾ Khs 12 p. lokak. 2,144 § ja khn jsto 11 p. lokak. 4,007 §. — ⁹⁾ Khn jsto 18 p. jouluk. 4,345 §.

väestönsuojelupäälliköksi majuri Freyn tultua komennetuksi takaisin puolustusvoimiin.

Väestönsuojelutoimiston toimistoinsinööriksi lokakuun 7 p:stä lukien otetulle insinööri Kiiianlinnalle, joka lokakuun 14 p:nä kutsuttiin sotapalvelukseen, päätettiin¹⁾ suorittaa palkka marraskuun 30 p:ään saakka, jolloin hänen virkasuhteensa katsottiin päättyneeksi.

Väestönsuojelutoimiston nuoremman toimistoapulaisen virkaa syyskuun 22 p:stä lokakuun 15 p:ään väliaikaisesti hoitaneelle rouva M. Lagerlöfille päätettiin²⁾ suorittaa mainitun ajan osuus kyseisen viran palkasta. Samalla toimisto oikeutettiin viimeksi mainitusta päivästä lukien palkkaamaan rouva Lagerlöf puhelinkeskuksen hoitajaksi 1,500 mk:n kuukausipalkoin.

Käyttövoroistaan väestönsuojelua varten kaupunginhallitus myönsi³⁾ väestönsuojelutoimistolle 35,000 mk toimistokaluston, 2,362: 10 mk konttoritarvikkeiden ja 120,000 mk 10 radiopuhelimen hankkimiseen sekä 40,000 mk tarverahoina käytettäväksi.

Kaupunginhallitus päätti⁴⁾, ettei väestönsuojelutoimiston irtaimistoa ollut palo- eikä murtovakuutettava.

Väestönsuojeluhenkilöstö. Kaupunginhallitus päätti⁵⁾, että sen kertomusvuoden käyttövoroista väestönsuojelua varten saatiin huhtikuun 1 p:stä lukien enintään vuoden loppuun käyttää 2,250 mk kuukaudessa eli yhteensä 20,250 mk erityisen henkilön palkkaamiseksi huolehtimaan suojeluyksikköjen muodostamisesta sekä suojeluvalvojain nimeämisestä niihin, heidän kouluttamisestaan ja heitä koskevan kortiston laatimisesta ja pitämisestä.

Käyttövoroistaan väestönsuojelua varten kaupunginhallitus myönsi⁶⁾ 24,000 mk kertakaikkisten korvausten suorittamiseksi lohkoryhmien ja lohkojen suojelujohtajille heidän kertomusvuonna suorittamastaan työstä, maksaen 3 lohkoryhmän suojelujohtajille kullekin 2,000 mk ja 18 lohkon suojelujohtajille kullekin 1,000 mk.

Edellä mainituista käyttövoroista myönnettiin⁷⁾ 8,000 mk lohkoryhmien ja lohkojen väestönsuojelumuodostelmien järjestämiseen.

Suojelupäälliköksi Länsisataman satamalohkoon valittiin⁸⁾ satamamestari V. J. Lackström, Sörnäisten satamalohkoon satamamestari V. Manner sekä Herttoniemen satamalohkoon tarkastuskonstaapeli L. Salmi.

Rakennustoimiston vanhempi insinööri A. Lippa⁹⁾ määrättiin Kasarmikadun talon n:o 21 suojeluvalvojaksi, rakennustoimiston tiliviraston kirjanpitäjä E. Lindholm¹⁰⁾ Topeliuksenkadun kansakoulutalon suojeluvalvojaksi sekä satamahallintotoimiston vaakamestari K. Ahonen¹¹⁾ ensimmäisen tullikamarin suojeluvalvojaksi ja vahtimestari K. Nordman¹²⁾ suojeluvalvojan apulaiseksi, haaraosaston esimies L. Johansson¹³⁾ kolmannen tullikamarin talon suojeluvalvojaksi ja hissilaitoksen koneenkäyttäjä F. V. Salin¹⁴⁾ suojeluvalvojan apulaiseksi ja haaraosaston esimies W. Forsander¹⁵⁾ kuudennen tullikamarin talon suojeluvalvojaksi ja hissilaitoksen koneenkäyttäjä E. Tossavainen¹⁶⁾ suojeluvalvojan apulaiseksi.

¹⁾ Khn jsto 16 p. marrask. 4,153 §. — ²⁾ S:n 26 p. lokak. 4,070 §. — ³⁾ Khs 2 p. marrask. 2,330 § ja 9 p. marrask. 2,399 § sekä khn jsto 5 p. lokak. 3,992 § ja 19 p. lokak. 4,040 §. — ⁴⁾ Khn jsto 13 p. jouluk. 4,310 §. — ⁵⁾ Khs 30 p. maalisk. 809 §. — ⁶⁾ S:n 9 p. marrask. 2,401 §. — ⁷⁾ Khn jsto 8 p. jouluk. 4,257 §. — ⁸⁾ Khs 13 p. heinäk. 1,592 §. — ⁹⁾ Khn jsto 14 p. syysk. 3,943 §. — ¹⁰⁾ S:n 8 p. jouluk. 4,255 §. — ¹¹⁾ S:n 5 p. lokak. 3,997 §.

Elintarvikekeskuksen toimitusjohtajalle E. Sarkialle annettiin ¹⁾ tehtäväksi yksissä neuvoin väestönsuojelutoimiston kanssa järjestää väestönsuojelujoukkojen muonitus.

Kaupunginhallitus päätti ²⁾ suostua siihen, että väestönsuojelutoimikunta väestönsuojeluhenkilöstön muonitusta järjestäessään otti siihen asti käytännössä olleiden, henkilöstölle jaettujen aterialippujen sijasta käytäntöön 1, 2 ja 4 mk:n maksukuitteja jaettavaksi yhteensä 12 mk:n arvosta henkilöä kohden päivässä. Samaa järjestelmää saatiin noudattaa myöskin talonsuojeluryhmien suhteen, jolloin maksukuitit oli katsottava taloille myönnettäviksi ennakkolainoiksi.

Kaupunginhallitus päätti ³⁾, että niille kaupungin työntekijöille, joiden sotatilanteen johdosta oli pakko vuorokausi läpeensä oleskella lohkoryhmien ja lohkojen huoneistoissa, oli korvauksena tästä järjestettävä muonitus kaupungin toimesta.

Saunakäyntien järjestämiseksi kaupungissa toimiville väestönsuojelujoukoille kaupunginhallitus päätti ⁴⁾ käyttövaroistaan väestönsuojelua varten suorittaa 7,500 mk viikossa enintään kertomusvuoden loppuun.

Väestönsuojelukoulutus ⁵⁾. Kaupunginhallitus suostui ⁶⁾ väestönsuojelutoimikunnan esitykseen toimikunnan palveluksessa olevan luutnantti V. J. Hjelmmannin komentamisesta teollisuuslaitosten väestönsuojelujohdajakursseille.

Kaupunginhallituksen käyttövaroista väestönsuojelua varten myönnettiin ⁷⁾ väestönsuojelutoimikunnalle 4,450 mk kaupungin virastojen ja laitosten suojelupalvoille syyskuun 12—14 p:nä järjestettyjen väestönsuojelukurssien aiheuttamien menojen peittämiseen.

Samoina varoista myönnettiin ⁸⁾ yhteensä 32,000 mk väestönsuojelukurssien toimeenpanemiseksi suomenkielisten kansakoulujen jatko- ja osaksi myös yläkoulunopettajille sekä tarpeellisten välineiden hankkimiseksi Aleksis Kiven ja Kaisaniemen kouluihin.

Kaupunginhallitus hyväksyi ⁹⁾ toimenpiteen, jolla oli myönnetty 700 mk väestönsuojelukurssien toimeenpanemiseen rakennustoimiston viranhaltijoille, sekä oikeutti yleisjaostonsa tarvittaessa myöntämään luvan muidenkin samantapaisten kurssien toimeenpanoon ja hyväksymään siitä aiheutuvat laskut.

Käyttövaroistaan väestönsuojelua varten kaupunginhallitus myönsi ¹⁰⁾ 75,000 mk kaupungin yleisen väestönsuojelupalveluksen sekä väestön omakohtaisen suojelupalveluksen aiheuttamien koulutuskustannusten suorittamiseen.

Väestönsuojeluvälineiden y. m. hankinta. Kiinteistötoimiston talosaston päällikkö S. Puranen oikeutettiin ¹¹⁾ tilaamaan kaikki kaupungin virastojen ja laitosten tarvitsemat väestönsuojelu- ja ensiapuvälineet sekä päätettiin kiertokirjeellä kehoittaa kaikkia kaupungin lauta- ja johtokuntia sekä hallituksia mitä pikimmin näissä asioissa kääntymään osastopäällikkö Purasen puoleen.

Eräille toimenhaltijoille hankittavien väestönsuojeluvälineiden säilytys-, hoito- ja kunnossapitomenoihin myönnettiin ¹²⁾ kaupunginhallituksen

¹⁾ Khs 30 p. marrask. 2,540 §. — ²⁾ Khn jsto 7 p. jouluk. 4,220 §. — ³⁾ S:n 11 p. jouluk. 4,289 §. — ⁴⁾ Khs 20 p. jouluk. 2,587 §. — ⁵⁾ Vrt. v:n 1938 kert. s. 123. — ⁶⁾ Khs 1 p. kesäk. 1,274 §. — ⁷⁾ Khn jsto 21 p. syysk. 3,968 §. — ⁸⁾ Khs 5 p. lokak. 2,125 §. — ⁹⁾ S:n 12 p. lokak. 2,147 §. — ¹⁰⁾ S:n 26 p. lokak. 2,289 §. — ¹¹⁾ S:n 12 p. lokak. 2,149 §. — ¹²⁾ Khn jsto 4 p. tammik. 3,055 ja 3,056 §.

käyttövaroista väestönsuojelua varten 7,000 mk, josta 3,000 mk yleisten töiden lautakunnalle ja 4,000 mk puhtaanapitolaitokselle.

Päätettiin ¹⁾, että kaupunki suorittaa sen palveluksessa oleville henkilöille jaettujen henkilökohtaisten kaasusuojeluvälineiden kustannukset edellyttäen, että suojeluvälineet aikanaan palautetaan kaupungille.

Käyttövaroistaan väestönsuojelua varten kaupunginhallitus myönsi ²⁾ yhteensä 653,917: 90 mk väestönsuojeluvälineiden hankkimiseksi lohkorhymille ja lohkoille.

Käyttövaroistaan väestönsuojelua varten kaupunginhallitus myönsi ³⁾ 300,000 mk väestönsuojelutoimiston käytettäväksi välttämättömissä tapauksissa yksityistaloille kuittia vastaan myönnettäviin lainoihin niiden väestönsuojeluhenkilöstön varustamiseksi kaasunaamareilla.

Väestönsuojelukeskus oikeutettiin ⁴⁾ tilaamaan kaupungin tarvitsemia ilmanvaihtolaitteita sekä teräsovia ja -luukkuja 655,000 mk:n arvosta mennen kaupungin puolesta vekselitakaukseen niiden hinnan suorittamisesta.

Rakennustoimistolle annettiin ⁵⁾ tehtäväksi hankkia tuuletin suodattimennoineen Käpylän lohkoon.

Väestönsuojelutarvikkeiden jakelun järjestämisestä koskeva väestönsuojelutoimiston kirjelmä merkittiin ⁶⁾ tiedoksi.

Hälytys- ja viestitysjärjestelmä. Käyttövaroistaan väestönsuojelua varten kaupunginhallitus myönsi ⁷⁾ 270,000 mk kaupungin hälytys- ja viestitysjärjestelmän täydentämiseen.

Tähystyspaikat. Käyttövaroistaan väestönsuojelua varten kaupunginhallitus myönsi ⁸⁾ 28,000 mk teräslevysuojan rakentamiseksi stadionin tornin tähystäjille.

Ensiapuasemat. Kaupunginhallitus päätti ⁹⁾, että kansakoulujen suihkuhuoneet ja kolme näiden lähellä sijaitsevaa luokka- tai muuta huonetta oli varattava ensiapuasemiksi ja kaasupuhdistuspaikoiksi.

Lapinlahdenkadun uuteen kansakoulurakennukseen järjestetyn ensiapuaseman valmistuttua kaupunginhallitus päätti ¹⁰⁾ jättää sen terveydenhoitolautakunnan hoitoon, ollen asemalla tarvittavat koneelliset varusteet hankittava yksissä neuvoin Suomen kaasusuojelujärjestön ja rakennustoimiston talorakennusosaston kanssa.

Palotoimen pääluokkaan sisältyvistä käyttövaroistaan kaupunginhallitus myönsi ¹¹⁾ 1,217 mk terveydenhoitolautakunnan käytettäväksi väestön suojelutarvikkeiden hankkimiseen sen järjestämälle ensiapuasemalle.

Tarpeellisten varusteiden ja kaasusuojeluvälineiden hankkimiseksi ensiapuasemille kaupunginhallitus myönsi ¹²⁾ terveydenhoitolautakunnalle 300,000 mk väestönsuojelua varten varatuista käyttövaroistaan.

Ensimmäinen kaupunginlääkäri F. Hisinger oikeutettiin ¹³⁾ hyväksymään maksettavaksi edellä mainitusta 300,000 mk:n määrärahasta yhteensä 7,000 mk:n suuruiset laskut ostoista sotilassairaalaan järjestettävää

¹⁾ Khn jsto 29 p. jouluk. 4,435 §. — ²⁾ Khs 26 p. lokak. 2,290 § ja 2 p. marrask. 2,331 §. — ³⁾ Khn jsto 7 p. jouluk. 4,219 §. — ⁴⁾ Khs 13 p. jouluk. 2,577 §. — ⁵⁾ Khn jsto 29 p. jouluk. 4,431 §. — ⁶⁾ Khs 2 p. marrask. 2,332 § ja 9 p. marrask. 2,400 §. — ⁷⁾ S:n 30 p. marrask. 2,541 §. — ⁸⁾ Khn jsto 29 p. jouluk. 4,430 §. — ⁹⁾ Khs 2 p. marrask. 2,329 §. — ¹⁰⁾ S:n 16 p. marrask. 2,440 §. — ¹¹⁾ S:n 8 p. kesäk. 1,330 §. — ¹²⁾ S:n 19 p. lokak. 2,237 §. — ¹³⁾ Khn jsto 30 p. marrask. 4,202 §.

ensiapuasemaa varten ehdoin, että hankitut esineet jäivät kaupungin omaisuudeksi ja että ne saatiin siirtää pois sairaalasta, ellei sitä saatu käyttää kaupungin ensiapuasemana.

Ensimmäinen kaupunginlääkäri F. Hisinger oikeutettiin ¹⁾ tilaamaan 300 paaria ensiapuasemille sekä lohkojen pelastusryhmille.

Käyttövaroistaan väestönsuojelua varten kaupunginhallitus myönsi ²⁾ 287,000 mk väliaikaisten ensiapuasemien rakennus- ja järjestelytöiden suorittamiseen.

Saniteettiteurastamon käyttäminen väestönsuojelutarkoituksiin. Käyttövaroistaan väestönsuojelua varten kaupunginhallitus myönsi ³⁾ 25,000 mk saniteettiteurastamon kunnostamista varten desinfioimislaitoksena käytettäväksi.

Väestönsuojat. Kaupunginhallitus päätti ⁴⁾ ilmoittaa väestönsuojelutoimikunnalle, että kaupungin viemäritunneleita yleisten töiden lautakunnan esittämistä syistä ei voitu käyttää väestönsuojelutarkoituksiin, mutta ettei sillä periaatteellisesti ollut mitään sitä vastaan, että Mäkelän- ja Viipurinkadun välistä vesijohtotunnelia käytettiin kyseiseen tarkoitukseen. Samalla päätettiin väestönsuojelutoimikunnalta pyytää suunnitelma ja kustannusarvio tarvittavien erikoislaitteiden hankkimisesta tähän vesijohtotunneliin.

Sittemmin kaupunginhallitus päätti ⁵⁾ kehoittaa teknillistä johtajaa ryhtymään toimenpiteisiin puhelimen ja vesijohdon järjestämiseksi Siltavuoren viemäritunneliin, jota oli alettu käyttää väestönsuojana. Rakennustoimistolle annettiin ⁶⁾ tehtäväksi rakentaa Unioninkadun 43:n kohdalla oleva Siltavuoren viemäritunnelin sisäänkäynti kulman muotoiseksi, sekä päältä että sivulta suojattavaksi.

Rakennustoimistoa kehoitettiin ⁷⁾ kiireisesti laatimaan suunnitelma suojahautojen rakentamisesta ja ryhtymään niiden rakennustöihin ja virkaatoimittavaa kaupungininsinööriä R. Granqvistia kehoitettiin ⁷⁾ kaupungin puolesta oikeuttamaan yksityiset talonomistajat rakentamaan niitä kaupungin maalle. Suojahautoja varten päätettiin ⁷⁾ ostaa 100,000 paperisäkkiä, joiden maksamiseen myönnettiin ⁸⁾ 230,676 mk kaupunginhallituksen käyttövaroista väestönsuojelua varten; rakennustoimistoa kehoitettiin hankkimaan säkkeihin tarvittava hiekkamäärä. Rakennustoimisto oikeutettiin ⁷⁾ myymään hiekkaa yksityisille talonomistajille 55 mk:n hinnasta m³:ltä, minkä lisäksi oli perittävä säkin hinta rahtikustannuksiin. Vähittäismyynnissä sittemmin syntyneen tappion peittämiseen kaupunginhallitus myönsi ⁹⁾ 25,000 mk käyttövaroistaan väestönsuojelua varten.

Merkittiin ¹⁰⁾ tiedoksi, että rautatiehallitus oli hyväksynyt ehdotuksen satamaradan kalliioleikkausten järjestämisestä väestönsuojiksi ehdoin, että leikkauksiin suunnitellut portaat rakennettiin siten, että ne eivät tulleet rautatien vapaan kulkutien sisälle, ollen työn suorituksessa noudatettava asianomaisen ratajakson päällikön antamia ohjeita. Samalla rautatiehallitus oli ilmoittanut kehoittaneensa asianomaisia liikennevir-

¹⁾ Khs 2 p. marrask. 2,327 §. — ²⁾ Khn jsto 8 p. jouluk. 4,257 ja 4,258 §. — ³⁾ Khs 26 p. lokak. 2,323 § ja 2 p. marrask. 2,328 § sekä khn jsto 8 p. jouluk. 4,257 §. — ⁴⁾ Khs 22 p. kesäk. 1,446 §. — ⁵⁾ S:n 8 p. jouluk. 2,572 §. — ⁶⁾ Khn jsto 29 p. jouluk. 4,432 §. — ⁷⁾ Khs 12 p. lokak. 2,143 § ja khn jsto 10 p. lokak. 4,010 §. — ⁸⁾ Khs 9 p. marrask. 2,404 §. — ⁹⁾ Khn jsto 8 p. jouluk. 4,257 §. — ¹⁰⁾ Khs 19 p. lokak. 2,268 §.

kailijoitaan mahdollisen pommituksen sattuessa noudattamaan mitä suurinta varovaisuutta rautatieliikenteen suhteen.

Kaupunginhallitus hyväksyi ¹⁾ Korkeavuorenkadulle, Johanneksen kirkon ääreen ja Kallion palokuntaa varten rakennettavien väestönsuojain piirustukset oikeuttaen rakennustoimiston ryhtymään rakennustöihin jo kertomusvuonna. Edelleen hyväksyttiin ²⁾ yleisten töiden lautakunnan laadittamat pääpaloaseman ja Helsingin puhelinyhdistyksen suojahuoneen piirustukset.

Kiinteistötoimiston talo-osaston päällikölle annettiin ³⁾ tehtäväksi ryhtyä kiireellisiin toimenpiteisiin väestönsuojan mahdolliseksi rakentamiseksi raatihuoneeseen. Raatihuoneen ikkunat päätettiin ⁴⁾ laudoittaa.

Kaupunginhallitus päätti ⁵⁾ tehdä osuusliike Elannon, Helsingin suojeluskuntapiirin esikunnan ja Ab. Victor oy:n kanssa sopimukset tilapäisten väestönsuojain järjestämisestä niiden uudisrakennuksiin sekä pyytää väestönsuojeluviranomaisilta ehdotuksen suojahuoneiden sisustamiseksi ja kalustamiseksi.

Kaupunginhallitus päätti ⁶⁾ kehoittaa kiinteistöjohtajaa tekemään Oy. Wilh. Bensow ab:n kanssa sopimuksen yleisen väestönsuojan kunnostamisesta yhtiön Etel. Esplanaadikadun 22:ssa olevaan uudisrakennukseen, saaden kaupungin osuus kustannuksista nousta enintään 60,000 mk:aan.

Käyttövoroistaan väestönsuojelua varten kaupunginhallitus myönsi ⁷⁾ 28,600 mk kaupungintalon pihalla olevan holvikäytävän vahvistamiseen väestönsuojana käytettäväksi, 1,200,000 mk yleisten suojahautojen rakentamiseen, 225,000 mk poliisilaitoksen suojahautojen rakentamiseen, 30,000 mk portaiden rakentamiseen satamaradan kallioleikkauksiin, 9,000 mk vesijohtotunnelin käytöstä väestönsuojana aiheutuvien töiden suorittamiseen, 14,000 mk Syyriankadun viemäritunnelin käytöstä väestönsuojana aiheutuvien töiden suorittamiseen, 19,000 mk väliaikaisen väestönsuojan järjestämiseen Heikinkadun talon n:o 26 kellariin, 75,000 mk väliaikaisen väestönsuojan järjestämiseen Pohj. Hesperiankadun talon n:o 15 kellariin, 69,062 mk väliaikaisen väestönsuojan järjestämiseen Neljännen linjan talon n:ot 3—5 kellariin, 45,000 mk Toukolan konepajan väestönsuojan rakentamiseen, 15,000 mk tukemistöiden suorittamiseen Katariinankadun talossa n:o 1, 17,000 mk tukemistöiden suorittamiseen Ratakadun poliisiasemalla, 8,000 mk tukemistöiden suorittamiseen rahatoimistotalossa sekä 6,601 mk väestönsuojan rakentamiseen tuberkuloosisairaalaan.

Päätettiin ⁸⁾, että valtion Meilahteen rakentamaan sairaanhoitajatar-koulutaloon oli kaupungin kustannuksella järjestettävä yleinen lämmitettävä väestönsuoja.

V:n 1940 käyttövoroistaan väestönsuojelua varten kaupunginhallitus päätti ⁹⁾ myöntää 1,000,000 mk 130 henkilölle tarkoitetun väestönsuojan rakentamiseen Sörnäisissä olevalle kaasulaitoksen asemalle sekä aikanaan tehdä kaupunginvaltuustolle esityksen tämän toimenpiteen hyväksymisestä.

¹⁾ Khs 23 p. marrask. 2,524 §. — ²⁾ S:n 30 p. marrask. 2,563 §. — ³⁾ Khn jsto 12 p. jouluk. 4,295 §. — ⁴⁾ S:n 29 p. jouluk. 4,433 §. — ⁵⁾ Khs 19 p. lokak. 2,249 §. — ⁶⁾ S:n 8 p. jouluk. 2,571 §. — ⁷⁾ S:n 30 p. marrask. 2,542 § sekä khn jsto 8 p. jouluk. 4,257 §, 11 p. jouluk. 4,277 § ja 22 p. jouluk. 4,402 §. — ⁸⁾ Khn jsto 29 p. jouluk. 4,434 §. — ⁹⁾ S:n 29 p. jouluk. 4,457 §.

Kaupunginhallitus päätti ¹⁾ oikeuttaa erinäiset Vallilassa sijaitsevat teollisuuslaitokset rakentamaan yhteisen pomminkestävän väestönsuojan Elimäenkadun varrelle, sen tonttien n:ot 15 ja 17 väliin, sekä saamaan haltuunsa alueen pommisuojaarakennusten yhteyteen suunniteltua ravintolaa varten, kehoittaen kiinteistölautakuntaa laatimaan ehdotuksen aluetta koskevan asema- ja muuttamiseksi ja alueen luovutusehdoiksi.

Kaupunginhallitus oikeutti ²⁾ suojeluskuntain yliesikunnan maksutta järjestämään teräsluukulla suljettavan varauloskäytävän Laivanvarustajankadun taloon n:o 6 rakennettavaan väestönsuojaan ehdoin, että käytävä poistettiin kuuden kuukauden kuluessa irtisanomisesta.

Kiinteistötoimiston tonttiosaston päällikkö oli oikeuttanut Oy. Strömberg ab:n rakennuttamaan osumankestävän väestönsuojan Strömbergin itsenäiseen teollisuuslohkoon vastapäätä yhtiön tehdasta, maantien eteläpuolella, Teräsköysi oy:n vieressä olevaan kaupungin omistamaan kallioon, ehdottaen alueen luovuttamista enintään 25 vuodeksi, vuokratta niin pitkäksi aikaa kuin sitä käytettiin väestönsuojelutarkoituksiin mutta myöhemmin sovittavaa korvausta vastaan, jos sitä alettiin käyttää muihin tarkoituksiin. Kaupunginhallitus hyväksyi ³⁾ tonttiosaston päällikön toimenpiteen ja ehdotuksen asiassa.

Lastensuojelulautakunta oikeutettiin ⁴⁾ toistaiseksi luovuttamaan Pakilan asukkaiden väestönsuojiksi ne Toivolan koulukodin alueella olevat ampumahaudat, joita koulukoti itse ei tarvinnut.

Päätettiin ⁵⁾, että yleiset väestönsuojat oli pidettävä avoinna, ja pyydettiin väestönsuojelukeskusta niiden silmälläpitoa varten järjestämään kulkuvartijoita keskuksen käytettävissä olevista vapaaehtoisista.

Yksityisen väestönsuojeluvälistustoiminnan tukeminen. Akateemisten naisten Karjala-seuran anottua 9,650 mk:n avustusta väestönsuojeluvälistustoimintansa tukemiseksi, kaupunginhallitus päätti ⁶⁾ pyytää väestönsuojelutoimikunnan kiireellisen lausunnon asiasta sekä, jos toimikunnan lausunto oli puoltava, myöntää anotun avustuksen määrän yleisistä käyttövaroistaan.

Helsingiläisen siirtoväen avustaminen. Yleisistä käyttövaroistaan kaupunginhallitus myönsi ⁷⁾ 50,000 mk Suomen sosialidemokraattiselle työläisnaisliitolle sen toimintaa varten evakuoitujen helsingiläisperheiden avustamiseksi.

Sotapalvelukseen kutsuttujen reserviläisten omaisten avustaminen. Edellyttäen, että Uudenmaan lääninhallitus siihen suostui, päätettiin ⁸⁾ sotapalvelukseen kutsuttujen reserviläisten omaisille suoritettavien ennakoavustusten jaossa sen jouduttamiseksi hyväksyä noudatettavaksi sellainen menettelytapa, että, maistraatin käsiteltäviä anomukset, rahatoimisto, odottamatta lääninhallituksen päätöstä, voi suorittaa puolet maistraatin esittämästä määrästä. Lääninhallitus ilmoitti sittemmin, että kaupunginhallituksen päätös sotilasavustusten ennakkosuorituksista ei vaatinut lääninhallituksen vahvistusta ⁹⁾.

Koska oli esiintynyt tapauksia, jolloin reserviläisten omaisille oli jäänyt vain matkittu määrä siitä ennakoavustuksesta, joka heille edellä mainitun kaupunginhallituksen päätöksen nojalla saatiin jakaa, vähennettynä

¹⁾ Khn jsto 8 p. jouluk. 4,256 §. — ²⁾ Khs 18 p. tammik. 178 §. — ³⁾ S:n 12 p. lokak. 2,151 §. — ⁴⁾ S:n 26 p. lokak. 2,312 §. — ⁵⁾ Khn jsto 15 p. jouluk. 4,337 §. — ⁶⁾ Khs 7 p. syysk. 1,865 §. — ⁷⁾ S:n 16 p. marrask. 2,449 §. — ⁸⁾ Khn jsto 14 p. lokak. 4,036 §. — ⁹⁾ S:n 2 p. marrask. 4,104 §.

kuitenkin huoltolautakunnan heille antamalla ennakkoavustuksella, niin rahatoimenjohtaja oli antanut rahatoimistolle kehoituksen suorittaa niille reserviläisten omaisille, jotka olivat saaneet ennakkoavustusta huoltolautakunnalta, maistraatin puoltaman avustusmäärän kokonaisuudessaan, siitä kuitenkin vähennettynä huoltolautakunnan antama ennakkoavustus; sekä niille reserviläisten omaisille, jotka eivät olleet saaneet ennakkoavustusta huoltolautakunnalta, edelleenkin ennakolta puolet maistraatin puoltamasta avustusmäärästä. Rahatoimenjohtajan toimenpide hyväksyttiin ¹⁾.

Lotta-Svärd yhdistys oikeutettiin ²⁾ käyttämään jotain Annankadun kansakoulun huonetta reserviläisten perheille järjestettävää ruoanjakelua varten sekä valmistavan tyttöjen ammattikoulun keittiötä ruoan valmistukseen.

¹⁾ Khn jsto 16 p. marrask. 4,155 §. — ²⁾ S:n 23 p. lokak. 4,067 §.